

แถลงการณ์คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

เรื่อง คัดค้านการทบทวนมติคณะรัฐมนตรีเรื่องการทดลองพืชตัดแปลงพันธุกรรม (GMOs) ในระดับไร่นา

ตามที่ได้มีข่าวปรากฏในสื่อมวลชนว่า กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จะได้เสนอให้คณะรัฐมนตรีได้พิจารณาทบทวนมติคณะรัฐมนตรี (ชุดรัฐบาล พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร) เมื่อวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๕๔ ที่ให้ยุติการทดลองปลูกพืชตัดแปลงพันธุกรรม (GMOs) ในระดับไร่นาไว้ และให้มีการยกร่างกฎหมายว่าด้วยความปลอดภัยทางชีวภาพขึ้นเสียก่อน ทั้งนี้ โดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในคณะรัฐบาลชุดปัจจุบันกลับต้องการผลักดันแก้ไขมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าวเพื่อให้มีการทดลองปลูกพืชตัดแปลงพันธุกรรมในระดับไร่นาได้

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) ได้ให้ความสำคัญต่อนโยบายเรื่องสิ่งมีชีวิตดัดแปลงพันธุกรรม ด้วยความตระหนักว่าเรื่องสิ่งมีชีวิตดัดแปลงพันธุกรรมนั้น เป็นนโยบายสำคัญของประเทศไทย เป็นนโยบายที่อาจมีผลกระทบต่อสิทธิมนุษยชนในหลายด้าน ทั้งสิทธิเกษตรกร สิทธิผู้บริโภค สิทธิชุมชน ท้องถิ่น สิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดี และสิทธิในการพัฒนา ในปี ๒๕๔๗ เมื่อเกิดกรณีปัญหาการหลุดแพร่กระจายของมะละกอตัดแปลงพันธุกรรมไปสู่สิ่งแวดล้อม คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้มีการ แต่งตั้ง “คณะอนุกรรมการเฉพาะกิจเพื่อตรวจสอบกรณีการหลุดรอดและแพร่กระจายของมะละกอตัดแปลงพันธุกรรม (GMOs) ในสิ่งแวดล้อม” ขึ้น ทำให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับระบบการป้องกันและจัดการแก้ไขปัญหาเรื่องสิ่งมีชีวิตดัดแปลงพันธุกรรมของประเทศไทยในเชิงลึกเป็นจำนวนมาก

จากการติดตามตรวจสอบเรื่องนโยบายสิ่งมีชีวิตดัดแปลงพันธุกรรมมาอย่างต่อเนื่องดังที่กล่าวข้างต้น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีความเห็นว่า ในปัจจุบันประเทศไทยยังขาดระบบและกลไกในการบริหารจัดการเรื่องความปลอดภัยทางชีวภาพอย่างมีประสิทธิภาพ ดังจะเห็นได้จากกรณีการหลุดรอดและแพร่กระจายของพืชตัดแปลงพันธุกรรมในแปลงทดลองระดับไร่นาหรือภาคสนามออกสู่สิ่งแวดล้อม ทั้งในกรณีการทดลองปลูกฝ้ายจีเอ็มโอ (ฝ้ายบีที) เมื่อปี ๒๕๕๒ และการทดลองปลูกมะละกอจีเอ็มโอ (ต้านทานโรคไวรัสจุดวงแหวน) เมื่อปี ๒๕๕๗

การหลุดแพร่กระจายของพืชจีเอ็มโอในแปลงทดลองสู่สภาพแวดล้อมโดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีมะละกอจีเอ็มโอ นั้น ได้สร้างปัญหาผลกระทบต่อ การส่งออกสินค้าเกษตรไปต่างประเทศ ตลาดในสหภาพยุโรปเพิ่มการตรวจสอบสินค้าเกษตรไทยมากขึ้น นอกจากนี้ยังทำให้ภาครัฐสูญเสียงบประมาณในการติดตามทำลายมะละกอที่แพร่หลุดออกไป สร้างความกังวลต่อประชาชนทั่วไปในเรื่องการบริโภคมะละกอที่อาจปนเปื้อนจีเอ็มโอ รวมถึงปัญหาการผสมข้ามระหว่างมะละกอจีเอ็มโอที่หลุดออกไปกับมะละกอพันธุ์พื้นเมือง ซึ่งจากการตรวจสอบของคณะอนุกรรมการเฉพาะกิจได้พบหลักฐานการผสมข้ามเกิดขึ้นแล้ว เรียกได้ว่าเกิดปัญหาการปนเปื้อนทางพันธุกรรม (Gene Pollution) แล้วในประเทศไทย

อย่างไรก็ตาม จนถึงบัดนี้ทางกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ยังไม่สามารถที่จะสรุปสาเหตุของการหลุดรอด และไม่มีผู้ได้รับผิดชอบกับปัญหาที่เกิดขึ้น

นอกจากนี้ จากการตรวจสอบการดำเนินงานของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในการแก้ไขปัญหาการหลุดรอดของกรณีมะละกอจีเอ็มโอในปี ๒๕๔๗ นั้น คณะอนุกรรมการเฉพาะกิจฯ ได้พบว่า ภายหลังจากเกิดปัญหาการหลุดแพร่กระจายของมะละกอจีเอ็มโอไปกว่า ๑ ปีแล้ว ปรากฏว่า ยังคงมีการเพาะปลูกมะละกอจีเอ็มโออยู่ในแปลงเกษตรกรในพื้นที่หลายจังหวัด อันเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมายตามพระราชบัญญัติกักพืช (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๔๒ ซึ่งกรมวิชาการเกษตรเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบตามกฎหมาย คณะอนุกรรมการเฉพาะกิจฯ กสม. จึงได้ดำเนินการแจ้งความกล่าวโทษอธิบดีกรมวิชาการเกษตรในฐานะพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติกักพืช (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๔๒ ในข้อหาละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ เมื่อวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๔๘ ต่อสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เพื่อให้มีการปฏิบัติตามกฎหมาย อันจะนำไปสู่การคุ้มครองสิทธิของประชาชนและเป็นการแก้ไขเยียวยาปัญหาที่เกิดขึ้น ทั้งนี้ ทางกองบังคับการปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้มีหนังสือแจ้งผลการดำเนินคดีมายังคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเมื่อวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๕๐ ว่า กองบังคับการฯ ได้ดำเนินการสอบสวนและได้ส่งคำร้องทุกข์กล่าวโทษพร้อมเอกสารที่เกี่ยวข้องให้เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามทุจริตแห่งชาติ ตามหนังสือ ที่ ตช ๐๐๒๖(๑๐)/๕๗๕ ลงวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘ และสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามทุจริตแห่งชาติ ได้รับเรื่องไว้ตามเลขรับที่ ๒๒๗๙ เมื่อวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๔๘ เพื่อดำเนินการตามกฎหมายต่อไป

จากข้อมูลปัญหาที่เกิดขึ้นข้างต้น สะท้อนให้เห็นถึงความไร้ประสิทธิภาพของระบบการบริหารจัดการความปลอดภัยทางชีวภาพของประเทศไทย ดังนั้น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ จึงขอคัดค้านการทบทวนแก้ไขมติคณะรัฐมนตรีวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๔๔ เรื่องการยุติการทดลองพืชจีเอ็มโอในระดับไร่นา พร้อมกันนี้ ขอเสนอแนะและเรียกร้องให้คณะรัฐมนตรีได้ดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) จัดทำร่างกฎหมายว่าด้วยความปลอดภัยทางชีวภาพ (Biosafety Law) ให้แล้วเสร็จ โดยเป็นกฎหมายที่มีเจตนารมณ์เพื่อป้องกันผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากสิ่งมีชีวิตดัดแปลงพันธุกรรมต่อความหลากหลายทางชีวภาพของไทย มิใช่เป็นกฎหมายเพื่อส่งเสริมการใช้สิ่งมีชีวิตดัดแปลงพันธุกรรมในเชิงพาณิชย์ โดยต้องมีกระบวนการยกร่างจัดทำกฎหมายอย่างโปร่งใส มีส่วนร่วมของประชาชนและเกษตรกร เป็นอิสระจากอิทธิพลและการแทรกแซงของบรรษัทข้ามชาติที่แอบแฝงมาในรูปแบบต่าง ๆ

(๒) เร่งรัดให้มีการสอบสวนสรุปสาเหตุของการหลุดรอดของฝ้ายและมะละกอจีเอ็มโอที่เกิดขึ้น เพื่อที่จะได้นำผลสรุปมาใช้ประโยชน์ในการออกแบบการทดลอง และกำหนดมาตรการต่าง ๆ เพื่อป้องกันมิให้เกิดปัญหาซ้ำรอยเหมือนในอดีต หากจะมีการทดลองในระบบเปิด (แปลงภาคสนาม, ไร่นา) ในขณะนี้ โดยยังมีได้ทราบสาเหตุปัญหาของการหลุดรอดที่ผ่านมา จะเป็นการทดลองที่มีความเสี่ยงอย่างยิ่ง และไม่ได้ได้รับความเชื่อถือไว้วางใจจากสังคม

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๒๗ สิงหาคม ๒๕๕๐